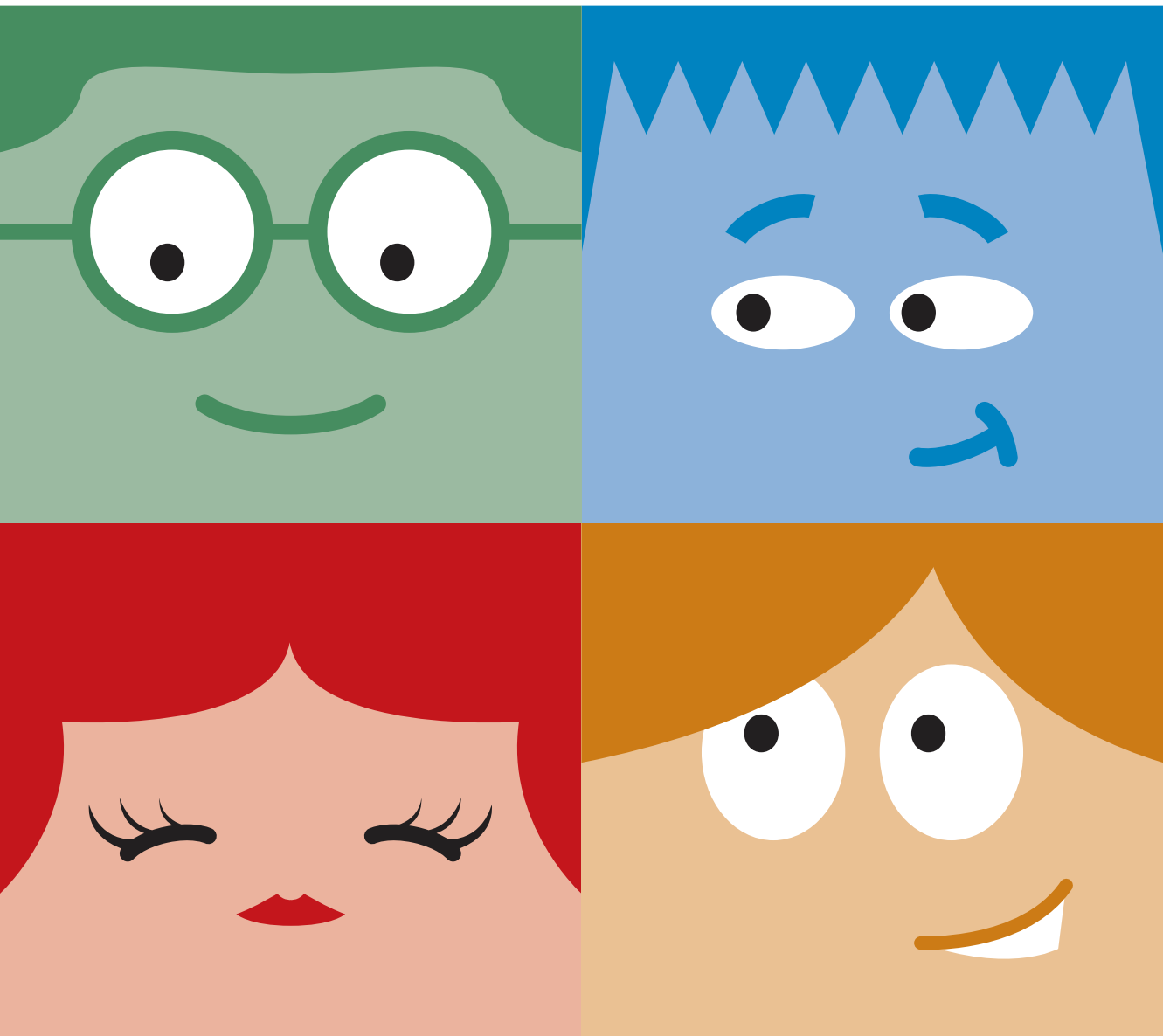

Moj novac, moja budućnost

Priručnik o financijskoj pismenosti za
nastavnike u srednjim školama

MOJ NOVAC, MOJA BUDUĆNOST

Priručnik o financijskoj pismenosti za nastavnike u gimnazijama i u ostalim srednjim školama

Izdavač/korisnik projekta

Strukovna škola Virovitica, Vukovarska cesta 1, 33000 Virovitica

Telefon: 033 722 939

E-pošta: info@ssv.hr

Web: www.ssv.hr

Priručnik je sastavni dio projekta „Naučimo upravljati novcem kako bismo lakše upravljali budućnošću“ u srednjim školama Virovitičko-podravске županije koji je tijekom školske godine 2018./2019. provela Strukovna škola Virovitica s partnerima: Virovitičko-podravskom županijom i sedam srednjih škola Virovitičko-podravске županije: Srednjom školom Marka Marulića Slatina, Industrijsko-obrtničkom školom Slatina, Industrijsko-obrtničkom školom Virovitica, Tehničkom školom Virovitica, Srednjom školom Stjepana Sulimanca iz Pitomače, Srednjom školom „Stjepan Ivšić“ Orahovica i Gimnazijom Petra Preradovića iz Virovitice.

Projekt je financirala Europska unija iz Europskoga socijalnog fonda. Ukupna mu je vrijednost 1.412.696,22 kuna i financiran je 100 %. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Strukovne škole Virovitica. Za više informacija o fondovima EU-a posjetite www.strukturnifondovi.hr.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Izdavač: Strukovna škola Virovitica

Za izdavača: Pavica Biondić-Ivanković, Strukovna škola Virovitica

Urednica: Marina Ralašić, Štedopis

Lektorica: Maja Matković

Grafičko oblikovanje i prijelom: Nela Marušić, O,ne radiona d.o.o., Zagreb

Priručnik je dostupan u elektroničkom obliku na mrežnoj stranici www.ssv.hr

© Sva prava pridržana. Dopušteno je koristiti se sadržajem za poučavanje i uz navođenje izvora.

Sadržaj

Predgovor	4
1. RAZRED	5
Zaštita potrošača	6
Novac	8
Financijske institucije i financijski proizvodi	12
Planiranje osobnih financija	15
2. RAZRED	
Zaštita potrošača	18
Novac	21
Financijske institucije i financijski proizvodi	24
Planiranje osobnih financija	27
3. RAZRED	
Zaštita potrošača	30
Novac	33
Financijske institucije i financijski proizvodi	36
Planiranje osobnih financija	40
4. RAZRED	
Zaštita potrošača	43
Novac	46
Financijske institucije i financijski proizvodi	50
Planiranje osobnih financija	53

Predgovor

Dragi čitatelji,

Poštovani nastavnici,

pred vama je priručnik za nastavnike o financijskoj pismenosti za srednje škole. Nastao je u okviru projekta financijska i digitalna pismenost „Naučimo upravljati novcem kako bismo lakše upravljali budućnošću“ u srednjim školama Virovitičko-podravske županije koji je financiran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda tijekom školske godine 2018./2019.

Jedan je od glavnih ciljeva ovoga projekta povećati financijsku pismenost u srednjim školama izvođenjem nastave o financijskoj pismenosti.

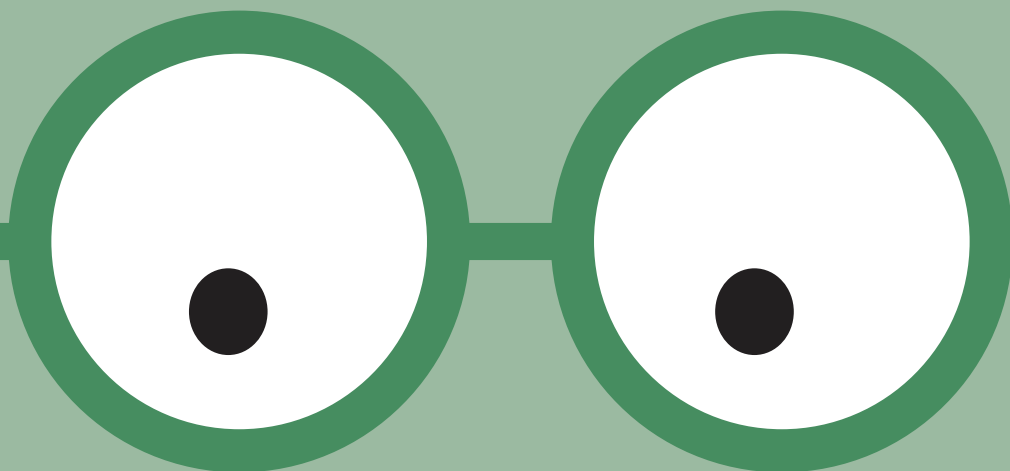
Cilj je priručnika olakšati stručno-metodičku pripremu za nastavu iz financijske pismenosti čija je provedba obvezna putem nastavnih predmeta, na satu razrednika, u izvannastavnim aktivnostima, putem međupredmetnih tema Poduzetništvo, Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj i drugim, a može biti i fakultativan predmet Financijska pismenost.

Priručnik prati strukturu udžbenika osobnih financija za srednje škole „Moj novac, moja budućnost“ koji je izdao Štedopis, Institut za financijsko obrazovanje, a odobrila Agencija za odgoj i obrazovanje za primjenu u nastavi od šk. g. 2017./2018. Sadržaj priručnika usklađen je s obrazovnim ishodima udžbenika, a riječ je o ukupno 35 nastavnih sati. Priručnik prati četiri nastavne cjeline udžbenika (Zaštita potrošača, Novac, Financijske institucije i financijski proizvodi, Planiranje osobnih financija) po temama u svim razredima i nudi nastavnicima mogućnosti kreiranja izvođenja nastavne teme ovisno o željama i potrebama učenika. Pojedininim se temama može dati više prostora, a u trogodišnjim programima mogu se spojiti dvije nastavne teme u jednu.

Popis literature za nastavnike na kraju je priručnika.

Uz ovaj priručnik nastavnicima je dostupan i mrežni udžbenik „Moj novac, moja budućnost“ na internetskoj stranici izdavača www.stedopis.hr.

Urednica i projekti tim Strukovne škole Virovitica

1.

RAZRED

ZAŠTITA

POTROŠAČA

Potrošnja

Ključno pitanje

Kako želje, potrebe i ograničeni resursi utječu na odluke o kupnji?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s donošenjem odluka pri kupnji, razlikama između želja i potreba, odgovornom potrošnjom i problemima modernog društva vezanim uz konzumerizam.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- objasniti pojam potrošnje i potrošača
- prepoznati razliku između želje i potrebe
- izraditi plakat s popisom prošlih, sadašnjih i budućih osobnih želja
- istražiti kako potrebe i želje utječu na trošenje novca i donošenje financijskih odluka
- istražiti i objasniti etične načine korištenja resursima i nužnost odgovorne potrošnje
- objasniti razliku između potrošačke kulture i odgovorne potrošnje.

Potrebni materijali

računalo, projektor, markeri u boji, papiri za izradu plakata, bilježnica

ICT izvori znanja

<https://www.stedopis.hr/sto-je-potrosnja/>

<https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/u-hrvatskoj-se-na-godinu-baci-380-tisuca-tona-hrane---529538.html>

<https://www.hah.hr/>

<https://www.youtube.com/watch?v=j7okpaylzzl>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

Izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, individualni rad.

Ključni pojmovi

Potrošnja i potrošač, odgovorna potrošnja i potrošačka kultura, potrebe i želje

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu treba uputiti učenike da zapišu ili usmeno navedu što bi željeli kupiti za uštedjenih 500 kn. (5 minuta)

Uputiti učenike da pronađu i istraže web-stranicu proizvođača proizvoda koji žele kupiti. Poslije istraživanja web-stranice učenici odgovaraju na pitanja:

Sada kada znate cijenu ovog proizvoda, mislite li da ga trebate kupiti? Zašto?

Koje su vaše potrebe? A želje?

Što biste trebali proučiti prije kupnje?

Raspraviti o odgovorima s učenicima i na primjerima njihova istraživanja objasniti pojmove potrošnje i potrošača. **(10 minuta)**

Na primjeru njihova odlučivanja objasniti kako ograničena novčana svota utječe na odluke o kupnji. Dati zadatak učenicima da se prisjete jučerašnjeg dana i napišu svoju potrošnju u skladu sa zadatkom u udžbeniku na str. 21. Analizirati rezultate zadatka. **(10 minuta)**

Zamoliti učenike da se prisjete što se od u njihovu domu najviše baca. Učenicima prikazati video o bacanju hrane u Hrvatskoj. **(10 minuta)**

Na temelju savjeta o tome kako se može smanjiti rasipanje hrane, uštedjeti novac i zaštitili okoliš na stranicama Hrvatske agencija za hranu www.hah.hr učenici izvode zaključak o mogućim rješenjima smanjenja bacanja hrane u svojoj obitelji. **(10 minuta)**

2. sat

Raspraviti s učenicima jesu li ikada čuli za pojam konzumerizam i znaju li što on znači. Prikazati učenicima video o konzumerizmu i tablicu o potrošnji u SAD-u i Hrvatskoj iz udžbenika na str. 22. S učenicima raspraviti je li potrošnja u SAD-u i Hrvatskoj problematična i zašto. **(20 minuta)**

Učenici zapisuju što bi prema njihovu mišljenju bila odgovorna potrošnja. Navode moguće razloge bojkota pojedinih proizvoda. Raspraviti s učenicima daje li bojkot proizvoda uvijek pozitivne rezultate i zašto. **(5 minuta)**

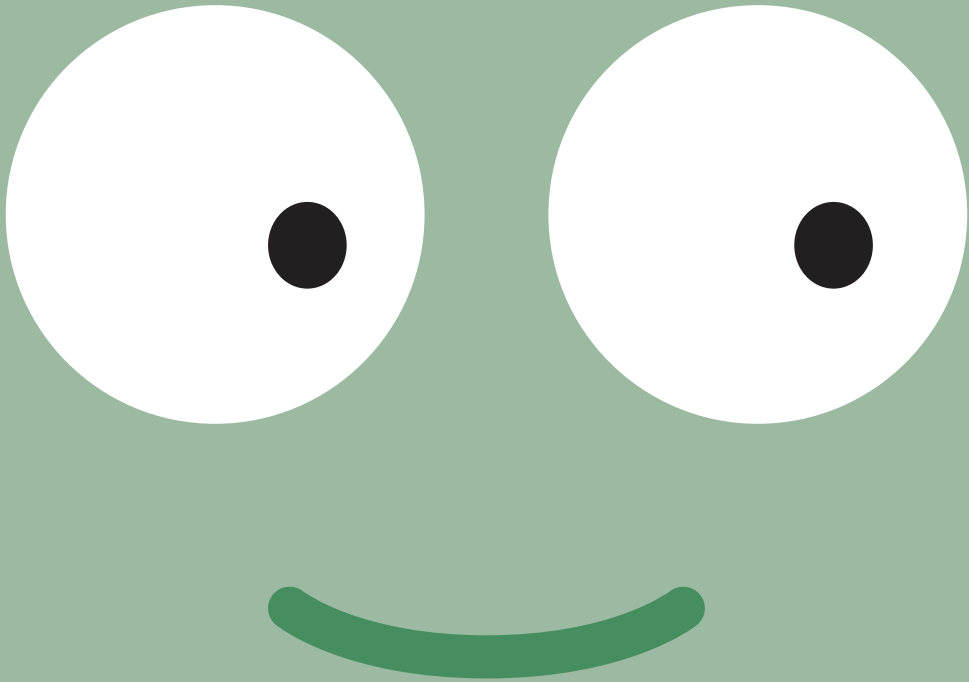
Podijeliti učenike u skupine od 4 ili 5 učenika za izradu plakata o temi Što trebamo, a što želimo? Učenici trebaju identificirati razliku između želja i potreba. Sastavljaju popis prošlih, sadašnjih i budućih osobnih želja prema zadatku iz udžbenika na str. 25.

Nakon izrade zadatka svaka skupina prezentira rezultate i zaključuje mogu li i kako navedene želje ugroziti zadovoljavanje njihovih osnovnih životnih potreba. **(20 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Što je potrošnja, a tko potrošač?
2. Što je konzumerizam?
3. Što je odgovorna potrošnja?
4. Što su želje, a što potrebe?
5. Kako želje, a kako potrebe utječu na trošenje novca i donošenje financijskih odluka?

1.

RAZRED

NOVAC

Kako je nastao i što je novac

Ključno pitanje

Što je novac i koja je njegova gospodarska dimenzija?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s razvojem novca i njegovom ulogom u svakodnevnu životu, vrstama bankovnih računa i platnih kartica, mobilnim i internetskim bankarstvom, ulogom novca u međunarodnim plaćanjima te s pojmom deviznog tečaja.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- objasniti pojam novca i njegovu gospodarsku dimenziju
- pokazati mogućnosti korištenja debitnom karticom tekućeg računa
- razlikovati funkcije novca u nacionalnim i međunarodnim plaćanjima
- interpretirati devizne tečajeve i izračunati vrijednost kune u različitim stranim valutama

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, flomasteri, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, papir za plakat, ljepljivi papirići

ICT izvori znanja

<https://www.youtube.com/watch?v=UFvXhQ700pQ>

www.hnb.hr

<http://www.hismus.hr/hr/>

<https://www.stedopis.hr/kako-otvoriti-tekuci-racun-u-banci/>

<https://www.stedopis.hr/online-placanja/>

<https://www.youtube.com/watch?v=Um630Qz3bjo>

<https://crobitcoin.com/burze-i-mjenjacnice/bitkonan/>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(tri nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

Izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

novac, depoziti, tekući i žiroračun, devize i devizni tečaj, deprecijacija i aprecijacija valute

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu učenicima treba dati da na papire ili u bilježnice napišu što je sve u povijesti imalo ulogu novca. Objasniti pojam trampe i pojavu i razvoj novca u povijesti. **(10 minuta)**

Zamoliti učenike da iz svojih novčanika i džepova izvade različite novčanice i kovanice koje imaju. Objasniti pojam gotovog novca i razliku prema depozitnom novcu. **(5 minuta)**

Prikazati učenicima kratki film o tiskanju novčanica hrvatskih kuna <https://www.youtube.com/watch?v=mO3XsAhFaBs>. Objasniti učenicima da se hrvatski papirnati novac tiska u inozemstvu i prikazati stranicu Hrvatskoga novčarskog zavoda <https://www.hnz.hr/> u kojem se izrađuju kovance hrvatskog novca. **(10 minuta)**

Prikazati učenicima crtani film o razvoju i ulozi novca <https://www.youtube.com/watch?v=UFvXhQ700pQ> i razgovarati s njima o različitim oblicima i ulozi novca. **(10 minuta)**

2. sat

Uvodno pitati učenike ima li tko od njih otvoren tekući račun. Pitati jesu li ga otvorili oni ili su im ga otvorili roditelji. Objasniti učenicima potrebu otvaranja tekućeg i žiroračuna. **(5 minuta)**

Objasniti postupak otvaranju tekućeg računa u banci (<https://www.stedopis.hr/kako-otvoriti-teku-ci-racun-u-banci/>). Raspraviti s učenicima razliku između tekućeg i žiroračuna i objasniti primjere iz prakse kao razloge posjedovanja pojedine vrste računa. **(10 minuta)**

Usmenim izlaganjem objasniti učenicima što je debitna kartica, a što PIN. Pokazati učenicima kako izgleda debitna kartica i objasniti potrebu tajnosti PIN-a. Objasniti razliku između PIN-a i OIB-a te njihovu svrhu. **(10 minuta)**

Pitati učenike znaju li što je bankomat i kako se njime koristi. Objasniti korištenje bankomatom. Obraditi i raspraviti s učenicima zadatak na str. 62. iz udžbenika. **(10 minuta)**

Učenici izrađuju plakat izgleda bankomata i korištenja njime. **(10 minuta)**

3. sat

U uvodnom dijelu pitati učenike o iskustvima odlaska u inozemstvo i snalaženja sa stranom valutom. Zamoliti učenike da nabroje nazive stranih valuta koje poznaju. **(5 minuta)**

Objasniti pojam i odnose domaće, strane i svjetske valute. Objasniti pojam deviznog računa i načina plaćanja korištenjem stranom valutom (gotovina, kartice, plaćanje putem banke). **(10 minuta)**

Objasniti učenicima pojam Europodručja i zadati da uz pomoć interneta pronađu zemlje članice Europske unije koje imaju uveden euro kao zakonsko sredstvo plaćanja. **(10 minuta)**

Pokazati učenicima tečajnu listu HNB-a i objasniti pojedine elemente. Dati učenicima zadatak da kupe i prodaju 100 eura i 100 američkih dolara uz pomoć prikazane tečajne liste. Prikazati dvije starije tečajne liste i objasniti promjenu tečaja pojedinih valuta tijekom vremena. **(10 minuta)**

Objasniti učenicima pojam kriptovaluta kratkim filmom o bitcoinu <https://www.youtube.com/watch?v=Um630Qz3bjo> i objasniti način na koji se njima obavljaju plaćanja. Prikazati učenicima stranicu na kojoj se mogu informirati o kriptovalutama <https://crobotcoin.com/burze-i-mjenjacnice/bitkonan/> **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Što je sve u povijesti imalo ulogu novca?
2. Koja je razlika između gotovog i depozitnog novca?
3. Čemu služi tekući, a čemu žiroračun?
4. Što vam sve treba kako biste otvorili tekući račun? Kakav je postupak?
5. Kakva je razlika između PIN-a i OIB-a?
6. Što je debitna kartica?
7. Što je bankomat i kako se njime koristi?
8. Što je strana, a što svjetska valuta i koja je razlika među njima?
9. Kada se upotrebljava devizni račun u banci?
10. Što je to kupovni, srednji i prodajni tečaj valute?
11. Što je Europodručje i koje su zemlje njegove članice?
12. Što su to kriptovalute i koja je najpoznatija?

1.

RAZRED

**FINANCIJSKE
INSTITUCIJE I
FINANCIJSKI
PROIZVODI**

Banke

Ključno pitanje

Zašto je važno znati kako posluju banke i što je zadatak Hrvatske narodne banke?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s poslovanjem banaka i ulogom središnje banke u bankarskom sustavu neke zemlje.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- definirati ulogu banaka kao financijskih posrednika u prikupljanju štednje i odobravanju kredita
- prepoznati ulogu Hrvatske narodne banke u nadzoru banaka i zaštiti potrošača
- objasniti razliku između središnje banke i poslovnih banaka

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, ljepivi papirići u boji

ICT izvori znanja

<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5713>

<https://www.hub.hr/hr/o-bankarstvu-u-rh>

<https://www.stedopis.hr/pametno-sa-svojim-novcem-uvod-2/>

<https://www.youtube.com/watch?v=q04-yiCPlIk>

<https://www.hnb.hr/o-nama/funkcije-i-struktura/uloga>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

financijski sustav, kreditne institucije, Hrvatska narodna banka

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu učenici rješavaju zadatak na str. 110. iz udžbenika i izrađuju listu financijskih proizvoda navedenih u tekstu. Učenici se upoznaju s ulogom banaka, pojmovima depozita, deponenta i mjenjačnice. Upoznaju se s određenim pojedinostima iz povijesti bankarstva sa stranice <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5713>. (10 minuta)

Prikazati učenicima shemu bankarskog sustava iz udžbenika sa str. 112 i objasniti način njegova funkcioniranja. Pomoću stranice <https://www.hub.hr/hr/o-bankarstvu-u-rh> učenicima iznijeti informacije o bankarstvu u Hrvatskoj. Učenicima kombinacijom usmenog izlaganja uz pomoć prezentacije u PowerPointu i metodom razgovora objasniti stanje depozita i odobrenih plasmana pomoću tablice iz udžbenika na str. 112. **(10 minuta)**

Objasniti pojam kamate. Zamoliti učenike da razmisle i odgovore jesu li u bankama više kamate na depozite ili kamate na kredite i zašto. Objasniti kako se banke koriste prihodima od kamata. Pitati učenike misle li da banke plaćaju porez državi. Neka objasne zašto tako misle. **(10 minuta)**

Učenicima zadati da naprave projekt sa str. 113. udžbenika – istraživanja kamata i naknada na internetskim stranicama različitih poslovnih banaka. Za zadatak u kući zamoliti ih da razgovaraju s roditeljima prema zadatku iz projekta. **(15 minuta)**

2. sat

Uvodno učenici izlažu što su im roditelji ispričali o kamatama i naknadama iz svog iskustva s bankama. Prikazati kratki film o usporedbi bankarskih naknada s kanala HNB-a na YouTubeu <https://www.youtube.com/watch?v=q04-yiCPIk>. **(15 minuta)**

Objasniti pojam i zadaću središnje banke. Objasniti razliku između poslovnih banaka i središnje banke. S učenicima riješiti zadatak iz udžbenika na str. 114. **(10 minuta)**

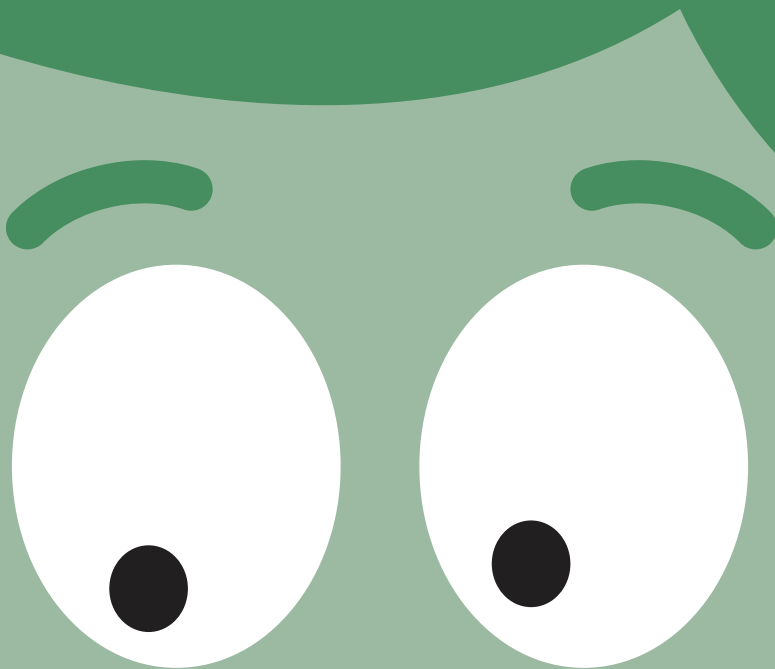
Prikazati stranicu HNB-a i pokazati različitost dostupnih informacija. **(5 minuta)**

Učenike podijeliti u grupe od 4 do 5 i zadati im zadatak da naprave umnu mapu funkcija i zadataka Hrvatske narodne banke. Raspraviti o umnim mapama s učenicima. **(15 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Navedite različite financijske proizvode dostupne u bankama.
2. Što je depozit, a tko je deponent ?
3. Što je mjenjačnica i kako posluje?
4. Objasnite kako posluju banke.
5. Što je plasman u bankarskom poslovanju?
6. Što je kamata?
7. Kako se banke koriste prihodima od kamata?
8. Plaćaju li banke porez državi?
9. Što je središnja banka neke zemlje?
10. Kako se zove središnja banka u Hrvatskoj?
11. Koja je uloga i koje su zadaće HNB-a?

1.

RAZRED

**PLANIRANJE
OSOBNIH
FINANCIJA**

Financijsko ponašanje

Ključno pitanje

Kako donijeti pravilne odluke u osobnim financijama?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike sa značenjem i ulogom planiranja osobnih financija te načinom planiranja i elementima utjecaja na planiranje osobnih financija.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- obrazložiti značenje i ulogu planiranja osobnih financija
- interpretirati čimbenike koji utječu na planiranje osobnih financija
- odrediti prioritet razlikujući želje i potrebe
- sastaviti bilancu i novčani tok kućanstva
- odrediti financijske ciljeve, napraviti financijski plan i kontrolirati njegovo izvršenje

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, papirići u boji, papiri za plakate

ICT izvori znanja

<https://www.stedopis.hr/pametno-sa-svojim-novcem-uvod-2/>

<https://www.stedopis.hr/financijska-pismenost-za-srednje-skole/#1554462222980-a00066d0-49c0>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

planiranje osobnih financija, financijski plan, kućanstvo, neto bogatstvo, bilanca kućanstva, novčani tok kućanstva

Tijek nastavnih sati

1. sat

Zamoliti učenike da razmisle i kažu kako odlučuju o tome kako će raspodijeliti novac koji dobiju za džeparac. Upoznati učenike s elementima utjecaja na upravljanje vlastitim novcem. Prikazati edukativni film o odgovornoj potrošnji <https://www.stedopis.hr/financijska-pismenost-za-srednje-skole/#1554462222980-a00066d0-49c0>. (10 minuta)

Objasniti učenicima pojam vrijednosti, podijeliti ih u parove i zamoliti da na papir ili u bilježnicu napišu što je njima vrijednost. Raspraviti o različitu poimanju vrijednosti među parovima. **(10 minuta)**

Podsjetiti učenike na razliku između želja i potreba i upozoriti na potrebu etična odnosa prema novcu. Pitati učenike kako se obično osjećaju kada odlaze u kupnju i objasniti povezanost emocija i trošenja novca. **(10 minuta)**

Objasniti potrebu postavljanja financijskih ciljeva. Upoznati učenike s obveznim obilježjima financijskih ciljeva (udžbenik, str. 157.) Podijeliti učenike u parove. Svaki par treba ispravno postaviti svoj cilj prema zadatku sa str. 158. udžbenika. **(10 minuta)**

2. sat

Podsjetiti učenike na zabilježene financijske ciljeve od prošlog sata. Objasniti korake u financijskom planiranju (udžbenik, str. 152.). **(5 minuta)**

Učenicima objasniti proces procjene sadašnje financijske situacije. Zajednički prodiskutirati o pojmu i mjerenju neto bogatstva na primjeru bilance kućanstva (udžbenik, str. 154.). Objasniti učenicima nužnost kontrole financijskog plana i potrebe eventualne korekcije kada je to potrebno. **(10 minuta)**

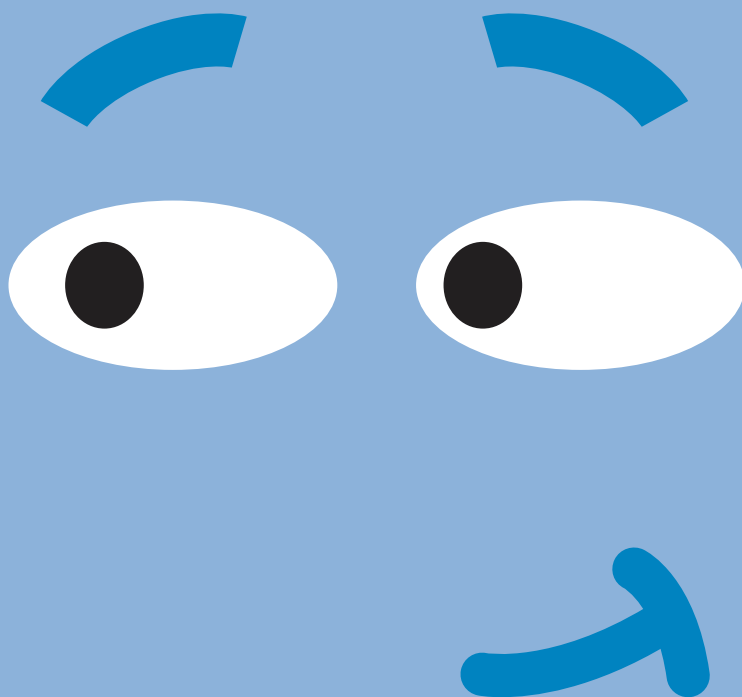
Podijeliti učenike u tri skupine za izradu plakata. Svaka skupina na plakatu treba prikazati financijski cilj i donošenje financijskog plana za njegovo ostvarenje. **(15 minuta)**

Učenici prezentiraju rezultate i iznose vlastiti zaključak o najbolje postavljenu financijskom planu. **(15 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Što sve utječe na upravljanje vlastitim novcem?
2. Što su vrijednosti ?
3. Kakav je to etičan stav prema novcu?
4. Kako emocije utječu na trošenje novca?
5. Koji su koraci u procesu financijskog planiranja ?
6. Što je neto bogatstvo i kako se mjeri?
7. Kako se izrađuje bilanca kućanstva?
8. Kakvi moraju biti dobro postavljeni financijski ciljevi?
9. Zašto je važna kontrola financijskog plana?

2.

RAZRED

**ZAŠTITA
POTROŠAČA**

Potrošačka prava i odgovornosti

Ključno pitanje

Koja prava i odgovornosti imaju potrošači i tko štiti njihova prava?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s potrošačkim pravima i odgovornostima, institucijama koja štite potrošačka prava te načinom podnošenja prigovora ako su potrošačka prava povrijeđena.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- navoditi potrošačka prava i načine njihove zaštite
- objasniti kako institucije u Republici Hrvatskoj štite potrošačka prava
- oblikovati žalbu.

Potrebni materijali

računalo, projektor, markeri u boji, papiri za izradu plakata, bilježnica

ICT izvori znanja

https://europa.eu/european-union/life/consumer-rights_hr

<https://www.zakon.hr/z/193/Zakon-o-za%C5%A1titi-potro%C5%A1a%C4%8Da>

<http://potrosac.mingo.hr/hr/potrosac/>

<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca>

<http://www.potrosac.hr/>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(jedan nastavni sat)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, individualni rad.

Ključni pojmovi

zaštita i prava potrošača, obveze potrošača

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu treba objasniti pojam i vrste ljudskih prava i to da su prava potrošača u skupini socijalnih, ekonomskih i kulturnih prava.

Uputiti učenike da pronađu web-stranicu https://europa.eu/european-union/life/consumer-rights_hr. Uputiti učenike da pogledaju koja su sve područja zaštite potrošača obrađena na toj stranici.

(5 minuta)

Upoznati učenike sa Zakonom o zaštiti potrošača i osnovnim pravima potrošača obuhvaćenim ovim zakonom. Upoznati učenike s odgovornostima potrošača i savjetima kako biti odgovoran potrošač. **(5 minuta)**

Upoznati učenike s primjerom ugovora o korištenju telekomunikacijskim uslugama. Učenike podijeliti u skupine po 4-5 i uputiti ih da na ugovoru označe sve što smatraju važnim. Raspraviti s učenicima pojedine važne elemente na koje treba obratiti pozornost pri potpisivanju ugovora te na rokove za raskid ugovora. **(10 minuta)**

Učenici zapisuju koje bi prema njihovu mišljenju bile institucije odgovorne za zaštitu potrošača. Navode moguće institucije za različite kategorije zaštite potrošača. Raspraviti s učenicima zadatke različitih institucija za zaštitu potrošača. **(5 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine od 4 ili 5 učenika i svaka od njih piše prigovor ili žalbu na određen problem nastao pri kupnji i korištenju proizvoda (cijena, kvaliteta, raskid ugovora, jamstvo, popravak štete i sl). **(10 minuta)**

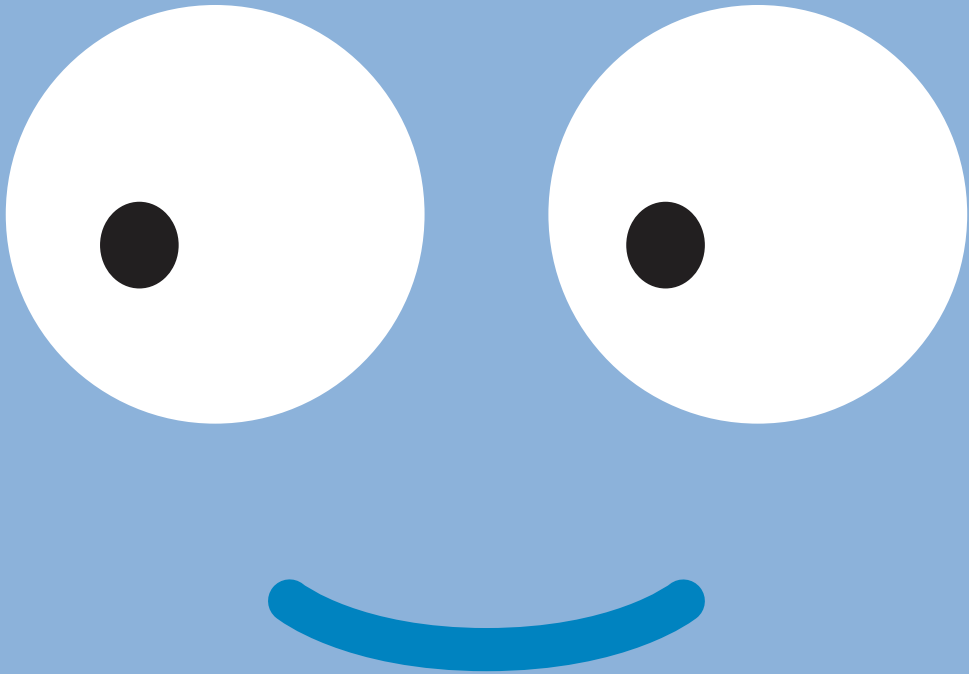
Prikazati elemente i primjer prigovora/žalbe. Zajednički se analiziraju učenički prigovori/žalbe, a učenici odgovaraju na pitanja:

- Mislite li da je ovaj prigovor/ žalba dobro napisan/a? Zašto?
- Jesu li svi elementi prigovora/žalbe zadovoljeni u ovom primjeru?
- Označite rečenične konstrukcije i fraze koje ste upotrijebili kako biste bili uvjerljivi? Jeste li to napravili na dobar način?
- Kako biste unaprijedili ovaj prigovor/žalbu? **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Je li zaštita potrošača među ljudskim pravima? Koja su to prava?
2. Koja su osnovna prava potrošača u Zakonu o zaštiti potrošača?
3. Koje su odgovornosti potrošača?
4. Kako biti odgovoran i mudar potrošač?
5. Na što treba obratiti pozornost prilikom potpisivanja ugovora?
6. Koji su rokovi predviđeni za raskid ugovora vezano uz način njegova sklapanja?
7. Koje institucije koje štite prava potrošača u Hrvatskoj?
8. Koji su ključni elementi službenog prigovora u obliku pisma?
9. Koji je rok u kojem potrošač mora dobiti pisani odgovor od trgovca?
10. Što mora sadržavati pisana žalba i kako treba izgledati?

2.

RAZRED

NOVAC

Platne kartice

Ključno pitanje

Koje sve vrste platnih kartica postoje i kako ih odgovorno upotrebljavati?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s različitim vrstama platnih kartica, njihovom klasifikacijom, osnovnim obilježjima, pogodnostima i rizicima korištenja.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- klasificirati platne kartice s obzirom na osigurano pokriće pri obavljanju platnih transakcija
- interpretirati osnovna obilježja, pogodnosti i rizike uporabe kreditnih kartica u usporedbi s debitnim karticama i prepaid platnim karticama

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, flomasteri, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, papir za plakat, ljepljivi papirići

ICT izvori znanja

<https://www.stedopis.hr/platne-kartice/>

<https://www.hub.hr/hr/karticno-poslovanje>

<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/bezgotovinska-placanja/platne-kartice>

<https://www.youtube.com/watch?v=PDEdXsYVDro>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

Izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

kreditne, debitne i prepaid kartice

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu treba pitati učenike da nabroje vrste platnih kartica koje poznaju. Objasniti podjelu na debitne, kreditne te prepaid kartice. **(5 minuta)**

Objasniti funkcioniranje debitnih kartica i pitati učenike znaju li što je PIN. Objasniti učenicima kako funkcionira PIN pri uporabi debitnih kartica. Pitati učenike znaju li što je dopušteno prekoračenje. Raspraviti pozitivne i negativne strane korištenja dopuštenim prekoračenjem **(10 minuta)**

Učenicima prikazati primjer s dopuštenim prekoračenjem iz udžbenika na str.70. Raspraviti pitanja i odgovore sa str. 71. u udžbeniku. **(15 minuta)**

Objasniti učenicima razliku između kreditnih i debitnih kartica. **(5 minuta)**

Objasniti postupak korištenja ograničenim iznosom za potrošnju na kreditnim karticama i obilježja *charge* i *revolving* kartica. Učenike pitati znaju li što su to zatezne kamate i kada se obračunavaju. **(10 minuta)**

2. sat

Prezentirati videofilm <https://www.youtube.com/watch?v=PDEdXsYVDro>

Raspraviti prednosti i nedostatke korištenja kreditnim karticama. **(10 minuta)**

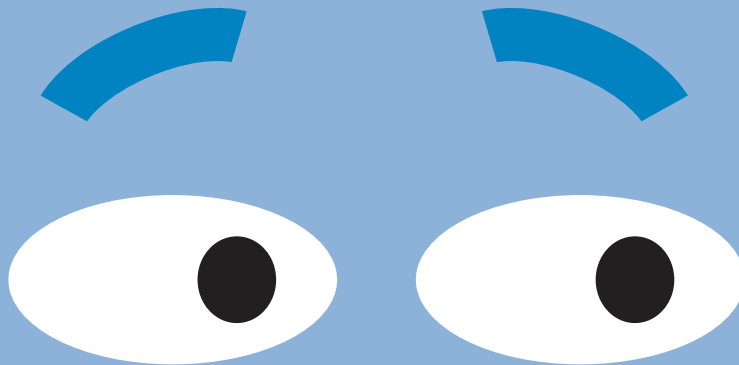
Učenike uputiti da izračunaju otplate i troškove potrošnje na *revolving* kartici iz primjera na str. 74. udžbenika. Raspraviti rezultate. **(15 minuta)**

Učenici izrađuju plakat – umnu mapu svih vrsta platnih kartica s pripadajućim obilježjima. **(20 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Što su platne kartice i što zamjenjuju?
2. Kakve vrste platnih kartica poznajete?
3. Kada se upotrebljavaju debitne kartice?
4. Što je to dopušteno prekoračenje?
5. Što su kreditne kartice?
6. Koja je razlika između kreditnih i debitnih kartica?
7. Što su to prepaid kartice?

2.

RAZRED

**FINANCIJSKE
INSTITUCIJE I
FINANCIJSKI
PROIZVODI**

Štedni proizvodi kreditnih institucija

Ključno pitanje

Koje sve oblike štednje možemo rabiti i kako odabrati najbolji oblik štednje za sebe?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s različitim vrstama štednih proizvoda banaka i stambenih štedionica.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- nabrojiti štedne proizvode banaka i stambenih štedionica
- interpretirati razlike između štednje dostupne po viđenju i oročene štednje.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, ljepivi papirići u boji

ICT izvori znanja

<https://www.dab.hr/sustav-osiguranja-depozita>

<https://www.stedopis.hr/banke/>

<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/štednja>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

oročena štednja, stambena štednja, državna poticajna sredstva, osiguranje depozita

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu učenike treba pitati imaju li ušteđevinu i kako je čuvaju. Pitati znaju li koja je prednost čuvanja ušteđevine u bankama. Upoznati učenike s pojmom kreditnih institucija i njihovim vrstama. **(10 minuta)**

Objasniti učenicima pojam oročene štednje i razliku između klasične i otvorene štednje.

Prikazati uvjete pod kojima se ugovara štednja ovisno o dobi i upozoriti ih na što treba obratiti pozornost pri ugovaranju štednje. **(10 minuta)**

Učenici zapisuju u bilježnicu razliku između obične i stambene štednje. Objasniti pojam državnih poticajnih sredstava. Učenici na temelju primjera iz udžbenika na str. 118. izračunavaju iznos državnih poticajnih sredstava na štedni ulog od 3000 kn. Objasniti učenicima kome je namijenjena stambena štednja i koji je optimalan godišnji iznos uloga. **(10 minuta)**

Učenici izrađuju plakat s pozitivnim i negativnim stranama stambene štednje. **(15 minuta)**

2. sat

Uvodno učenike upoznati s pojmom ulazne/izlazne naknade i ugovorenim iznosom stambene štednje te elementima od kojih se sastoji. **(10 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine od 4 do 5 i uputiti ih da svaka skupina pretraži web- stranicu jedne stambene štedionice te ustanove kolika je kamatna stopa. Skupine uspoređuju rezultate pretraživanja. U tražilicu upisuju „tablica stambene štednje“ i istražuju svoj optimalan iznos štednje. **(15 minuta)**

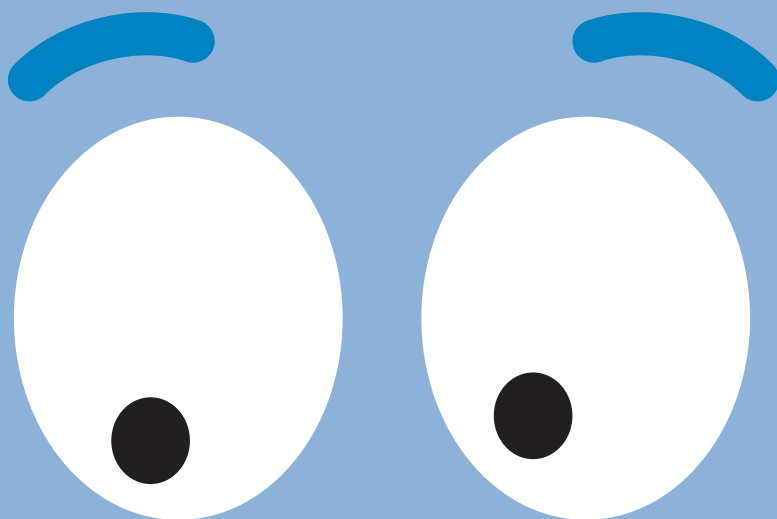
Prikazati stranicu <https://www.dab.hr/sustav-osiguranja-depozita> i objasniti sustav osiguranja depozita. **(10 minuta)**

Objasniti učenicima da postoje još neke vrste štednje i način njihova funkcioniranja. Učenici izrađuju umnu mapu s različitim vrstama štednje. **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Zašto je bolje čuvati uštedevinu u banci umjesto u kući?
2. Što su kreditne institucije i koje vrste postoje?
3. Kakva je razlika između obične i oročene štednje?
4. Kakva je to klasična, a kakva otvorena štednja?
5. Što je stambena štednja, a što su državna poticajna sredstva?
6. Koji je iznos osigurana depozita za štednju građana?

2.

RAZRED

**PLANIRANJE
OSOBNIH
FINANCIJA**

Proračun – prava slika potrošnje

Ključno pitanje

Kako izraditi osobni proračun?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s izradom osobnog proračuna ili proračuna kućanstva, racionalizacijom korištenja novcem, razlikom između bruto i neto dohotka kao i razlikom između realnog i nominalnog dohotka. Uz to će učenici naučiti izračunati neto plaću.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- definirati i izraditi svoj osobni proračun ili proračun kućanstva
- analizirati osobne potrošačke navike radi racionalna korištenja novcem
- analizirati izdatke u odnosu prema planiranima, ali i prema planiranim i ostvarenim primanjima
- razlikovati bruto i neto dohodak
- uočavati razlike između realnog i nominalnog dohotka i izračunati neto plaću

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, papirići u boji, papiri za plakate

ICT izvori znanja

<https://www.stedopis.hr/financijska-pismenost-za-srednje-skole/#1554462222980-a00066d0-49c0>

<https://www.stedopis.hr/osobni-proracun/>

<https://www.youtube.com/watch?v=ctjpMm4HxVs>

<https://www.moj-posao.net/Kalkulator-Placa/>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(tri nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

Izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

osobni proračun, redovna primanja, izvanredna primanja, bruto dohodak, neto dohodak

Tijek nastavnih sati

1. sat

Kao uvod pogledati videoprilog o osobnom proračunu „I ja bih tata!“ <https://www.stedopis.hr/financijska-pismenost-za-srednje-skole/#1554462222980-a00066d0-49c0> (5 minuta)

Učenike pitati znaju li koliko mjesečno potroše na pojedine izdatke – užinu, izlaske, rođendanske darove i sl. te zapisuju li svoje troškove. Objasniti što je osobni proračun, što su primitci, a što izdatci i zašto je ih je važno bilježiti. **(10 minuta)**

Objasniti učenicima pojam i vrste primanja (udžbenik, str. 161.) te izdataka (udžbenik, str. 166.). Učenici rješavaju zadatak sa str. 166. u udžbeniku. **(5 minuta)**

Podijeliti učenike u parove. Svaki par treba napisati što sve može biti primanje ili prihod te trošak ili izdatak. Rezultate zapisuju na ploču. **(15 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine od 4 do 5 da izrade umnu mapu primanja i troškova. **(10 minuta)**

2. sat

Objasniti učenicima stvaranje proračuna po pojedinim koracima. Podijeliti učenike u parove koji zajedno izrađuju vlastiti proračun. Raspraviti primjere proračuna. **(20 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine po 4-5 i uputiti ih na izradu umnih mapa o izradi proračuna. Učenike uputiti da tijekom praznika prema projektu sa str. 174. vode dnevnik potrošnje i izrade vlastiti osobni proračun. **(15 minuta)**

3. sat

Podsjetiti učenike na zabilježena primanja i objasniti pojam plaće, bruto i neto plaće. Prikazati edukativni videoisječak <https://www.youtube.com/watch?v=ctjpMm4HxVs> **(15 minuta)**

Učenici pomoću kalkulatora za izračun plaća na stranici <https://www.moj-posao.net/Kalkulator-Placa> izračunavaju bruto i neto iznos za različite iznose. Učenici se upoznaju s različitim vrstama izdvajanja iz bruto iznosa plaće. **(15 minuta)**

Učenici u parovima rješavaju zadatak sa str. 163. u udžbeniku. Raspraviti rezultate zadatka u parovima. **(5 minuta)**

Objasniti učenicima pojam nominalne i realne plaće. Učenici odgovaraju na pitanje sa str. 164. u udžbenika prema tablici sa str. 165. **(5 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Zašto je bolje čuvati ušteđevinu u banci umjesto u kući?
2. Što su kreditne institucije i koje vrste postoje?
3. Kakva je razlika između obične i oročene štednje?
4. Kakva je to klasična, a kakva otvorena štednja?
5. Što je stambena štednja, a što su državna poticajna sredstva?
6. Koji je iznos osigurana depozita za štednju građana?

3.

RAZRED

**ZAŠTITA
POTROŠAČA**

Informirano donošenje odluke o kupnji

Ključno pitanje

Kako se prikupljaju informacije i donose odluke o kupnji?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s prikupljanjem i procesuiranjem informacija, prosudbom i odabirom najbolje moguće ponude potrebnih za donošenje odluke o kupnji te načinima zaštite pri kupnji na internetu.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- razlikovati informirano potrošačko ponašanje od iracionalnog
- razvijati vještine donošenja racionalnih i odgovornih odluka o kupnji
- prepoznati kako impulzivna kupnja utječe na osobne financije
- kritički promišljati o odlukama o kupnji
- demonstrirati specifičnosti i opasnosti internetske kupnje.

Potrebni materijali

računalo, projektor, bilježnica

ICT izvori znanja

<https://www.stedopis.hr/internetska-kupovina/>

<https://www.sigurnostnainternetu.hr/>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(jedan nastavni sat)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, individualni rad

Ključni pojmovi

donošenje odluke o kupnji, impulzivna i racionalna kupovina, internetska kupnja

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu motivacijskim pitanjima treba potaknuti učenike da zapišu ili usmeno navedu tri odluke koje osoba u životu može donijeti i raspraviti s njima o kakvim je odlukama riječ prema 33. str. u udžbeniku. **(5 minuta)**

Prezentirati učenicima pet ključnih faza u donošenju odluka (udžbenik, str. 33.) te ih uputiti na izradu zadatka u udžbeniku na str. 34. Raspraviti s učenicima o odgovorima i na primjerima njih-

vih odgovora opisati značenje pojedine faze u donošenju odluke o kupnji. **(10 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine od četiri ili pet učenika te ih uputiti na zadatke na str. 37 udžbenika. Nakon izrade zadatka svaka skupina prezentira rezultate i iznosi zaključak. Učenici trebaju otkriti opasnosti impulzivne kupnje i navesti prednosti racionalne kupnje. **(15 minuta)**

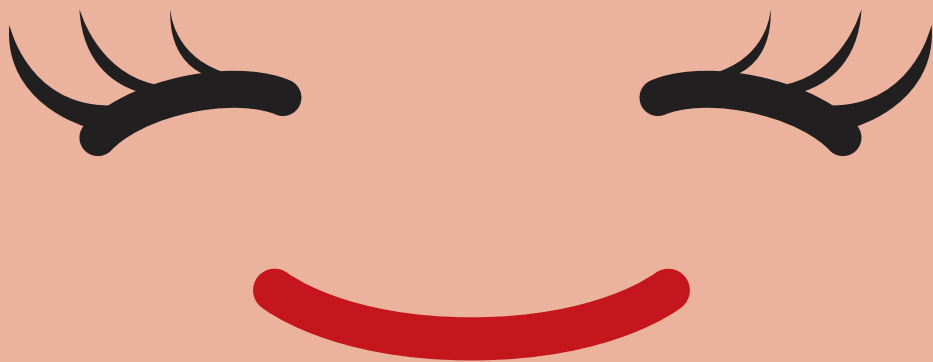
Prezentirati učenicima specifičnosti i opasnosti internetske kupnje navedenih na <https://www.ste-dopis.hr/internetska-kupovina/> te raspraviti s njima o rizicima i zaštiti kupnje na internetu. Uputiti učenike na web-stranicu <https://www.sigurnostnainternetu.hr/> **(15 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Što je informirano donošenje odluka o kupnji?
2. Koje su faze tog procesa?
3. Objasnite razliku impulzivne i racionalne kupnje te kako impulzivna kupnja utječe na osobne financije?
4. Na što treba obratiti pozornosti pri kupnji na internetu?
5. Kako se možete zaštititi pri kupnji na internetu?
6. Koja su prava potrošača koji kupuju na mreži?

3.

RAZRED

NOVAC

Načini plaćanja

Ključno pitanje

Kako odgovorno koristiti usluge internetskog i mobilnog bankarstva?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s načinima plaćanja i važnosti poznavanja rizika i prednosti internetskog i mobilnog bankarstva.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- popuniti klasični nalog za plaćanje
- objasniti prednosti internetskog i mobilnog bankarstva
- analizirati prednosti i rizike internetskog plaćanja
- kritički promišljati o načinima plaćanja
- razvijati svijest o sigurnosti prilikom mrežnog plaćanja
- navesti kako se zaštititi od financijskih mrežnih prijevara i krađe identiteta
- razvijati istraživačke vještine, samostalnost i timski rad, vještine digitalne pismenosti i analitičke sposobnosti.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, bilježnica ili papiri za pisanje

ICT izvori znanja

<https://www.stedopis.hr/online-placanja/>

<https://www.addiko.hr/financijska-pismenost/evo-kako-zastititi-svoj-novac-na-internetu/>

<https://www.hub.hr/hr/sigurnost-na-internetu/savjeti-za-gradane>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(jedan nastavni sat)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad

Ključni pojmovi

načini plaćanja, Internetsko bankarstvo

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu treba pitati učenike o načinima plaćanja koje poznaju. Objasniti ulogu mrežnog bankarstva u domaćim i međunarodnim plaćanjima te koje se platne kartice mogu upotrebljavati. Raspravite o naknadama za platni promet prema pitanjima na str. 80. udžbenika. **(10 minuta)**

Pri korištenju internetskim i mobilnim bankarstvom navedite šest bitnih pravila kako izbjeći moguće prijevare (<https://www.addiko.hr/financijska-pismenost/evo-kako-zastititi-svoj-novac-na-internetu/>). Dati upute za rješavanje zadatka na str. 80. u udžbeniku. Usmeno prokomentirati odgovore učenika. **(15 minuta)**

Objasniti strukturu bankovnih računa i na primjeru zadatka na str. 82. u udžbeniku objasniti popunjavanje platnog naloga. **(5 minuta)**

Podijeliti individualni zadatak učenicima da napišu esej o istraživanju projekta na str. 83. u udžbeniku. **(15 minuta)**

3.

RAZRED

**FINANCIJSKE
INSTITUCIJE I
FINANCIJSKI
PROIZVODI**

Ulaganja

Ključno pitanje

Zašto je važno ulagati?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s ulagačkim proizvodima na financijskim tržištima, načinima njihove uporabe i posljedicama nepoznavanja između likvidnosti, rizika i prinosa.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- klasificirati financijsku imovinu prema stupnju likvidnosti, rizičnosti i mogućem prinosu
- razlikovati financijske proizvode osiguranja od financijskih proizvoda kreditnih institucija
- obrazložiti prednosti diversifikacije portfelja i podjele rizika ulaganjem u fondove UCITS
- razvijati istraživačke vještine, samostalnost i timski rad, vještine mirovinske pismenosti i analitičke sposobnosti.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, lijepivi papirići u boji

ICT izvori znanja

<https://www.hanfa.hr/edukacija-i-potro%C5%A1a%C4%8Di/financijska-pismenost/irena/>

<https://www.hanfa.hr/edukacija-i-potro%C5%A1a%C4%8Di/financijska-pismenost/mnogi-svjetovi/>

<https://www.zse.hr>

<https://www.stedopis.hr/sto-je-osiguranje/>

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

likvidnost, rizičnost, očekivani prinos, životno osiguranje, investicijski fond, dobrovoljna mirovinska štednja

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu pogledati video o načelima ulaganja i štednje <https://www.hanfa.hr/edukacija-i-potro%C5%A1a%C4%8Di/financijska-pismenost/irena/>. **(5 minuta)**

Kombinacijom usmenog izlaganja uz pomoć prezentacije u PowerPointu i metodom razgovora objasniti financijsku imovinu, navesti razloge za ulaganja te odnos likvidnosti, rizika i prinosa.

(5 minuta)

Na temelju prethodnih spoznaja o likvidnosti, raspravite s učenicima o likvidnosti odgovarajući na pitanje sa str. 122. u udžbeniku. Analizirati i kritički raspraviti odgovore s učenicima. **(5 minuta)**

Kombinacijom usmenog izlaganja uz pomoć prezentacije u PowerPointu i metodom razgovora objasniti dionice i obveznice koristeći se primjerima sa str. 123–124. u udžbeniku. Objasnite financijsku imovinu s malim rizikom i niskim očekivanim povratom (npr. kamatnom stopom ako je riječ o štednji u banci) prema onoj s većim rizikom i većim očekivanim povratom (npr. dividendom ako je riječ o dionicama) te raznolikost ulaganja. Objasnite ulogu otvorenog investicijskog fonda u smanjenju rizika ulaganja sa str. 129. u udžbeniku. **(10 minuta)**

Objasniti moguću zaradu od ulaganja, odnosno očekivani prinos. **(10 minuta)**

Dati zadatak da doma istraže podatke o trgovanju na Zagrebačkoj burzi (<http://zse.hr/default.aspx?id=26495>) i kretanje indeksa (<http://zse.hr/default.aspx?id=43538>) **(10 minuta)**

2. sat

Učenici prezentiraju rezultate istraživanja na Zagrebačkoj burzi. Komentirati s učenicima pretraživanje. (5 minuta)

Navesti kako je ulaganje u dionice na burzi samo jedno od nekoliko mogućnosti za ulaganja.

Kombinacijom usmenog izlaganja uz pomoć prezentacije u PowerPointu i metodom razgovora objasniti financijske institucije u Hrvatskoj. **(10 minuta)**

Na temelju teksta „Što je osiguranje“ analizirati ulaganje u životno osiguranje (<https://www.stedopis.hr/sto-je-osiguranje/>) Objasniti razliku između mješovitoga životnog osiguranja i štednje u banci (udžbenik, str. 118.). **(10 minuta)**

Na temelju edukativnog videa „Izaberi budućnost: obvezni mirovinski i drugi fondovi“ (<https://www.hanfa.hr/edukacija-i-potro%C5%A1a%C4%8Di/financijska-pismenost/izaberi-budu%C4%87nost/>) raspravljajte o dobrovoljnoj mirovinskoj štednji kao dugoročnu ulaganju u budućnost. Podsjetite učenike na video „Mnogi svjetovi“ u kojem je istaknuto da se za mirovinu može štedjeti i na druge načine: ulaganjem u nekretnine, vrijednosne papire poput dionica, u fondove i druge oblike imovine. **(10 minuta)**

Podijelite učenicima zadatak tako da dio njih ispisuje na papiriće jedne boje prednosti, a dio nedostatke ulaganja u dobrovoljne mirovinske fondove na papiriće druge boje. Svoja stajališta učenici lijepe na ploču. S nastavnikom iznose zaključak o ulaganju. **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Objasnite značenje financijske imovine.
2. Objasnite ulogu rizika, likvidnosti i prinosa u pojedinim oblicima financijske imovine.
3. Opišite razliku između dionice i obveznice.
4. Što je manje rizično: uložiti sav novac u dionice jednog poduzeća ili uložiti novac u dionički fond koji čine ulaganja više različitih dionica? Obrazložite.

5. S obzirom na to da se imovina svih fondova – pa tako i mirovinskih – sastoji od ulaganja u dionice i obveznice čije se cijene dnevno mijenjaju na burzi, je li moguć negativni prinos? Što bi to značilo za vas kao člana fonda?
6. Što je dobrovoljna mirovinska štednja?

3.

RAZRED

**PLANIRANJE
OSOBNIH
FINANCIJA**

Upravljanje dugom

Ključno pitanje

Koja je razlika između odgovornog i neodgovornog zaduživanja?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s upravljanjem dugom, kontrolom potrošnje i primjerima odgovornog zaduživanja u odnosu prema lošem zaduživanju te planiranjem iznosa rate otplate kredita.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- kritički analizirati opravdanost zaduživanja
- argumentirati pozitivnu i negativnu stranu korištenja kreditnim karticama
- opisati koristi i troškove najma stambene nekretnine kao alternative stambenom zaduživanju
- razvijati istraživačke vještine, samostalnost i timski rad, vještine financijske pismenosti i analitičke sposobnosti.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, papirići u boji, papiri za plakate

ICT izvori znanja

<https://www.youtube.com/watch?v=PDEdXsYVDro>

<https://www.blokirani.hr/>

<https://www.stedopis.hr/hnb-poduzeo-mjere-za-ublazavanje-rizika-pri-odobravanju-gotovinskih-namjenskih-kredita/>

<https://www.stedopis.hr/oprezno-s-brzim-online-kreditima/>

<https://www.hnb.hr/-/kako-saznati-vise-o-pojedinom-kreditu-te-kako-usporediti-kredite->

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(tri nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

upravljanje dugom, prezaduženost, zlatno pravilo zaduživanja

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu učenici gledaju edukativni video „Kuća od karata“ (<https://www.youtube.com/watch?v=PDEdXsYVDro>) koji upozorava na razliku između odgovorne i neodgovorne potrošnje i

zašto je važno ne prezadužiti se. Analizirati video i kritički raspraviti pozitivnu i negativnu stranu dopuštena prekoračenja po tekućem računu i korištenja kreditnim karticama te posljedice preza-
duženosti na stabilnost pojedinca i obitelj. **(15 minuta)**

Objasniti razliku između odgovornog i neodgovornog zaduživanja. Podijeliti učenicima tekst „HNB poduzeo mjere za ublažavanje rizika pri odobravanju gotovinskih nenamjenskih kredita“ (www.stedopis.hr). Učenici individualno prezentiraju rizike uzimanja takvih kredita. Raspraviti s učenicima koje su posljedice ako korisnik ne može otplaćivati kredit preuzet od banke. **(15 minuta)**

Podijeliti učenicima zadatak tako da dio njih ispisuje na papiriće jedne boje prednosti, a dio nedo-
statke korištenja kreditima i kreditnim karticama na papiriće druge boje. Svoja stajališta učenici
lijepe na ploču. S nastavnikom iznose zaključak o upravljanju dugom. **(15 minuta)**

2. sat

Kombinacijom usmenog izlaganja uz pomoć prezentacije u PowerPointu i metodom razgovora po-
noviti što je odgovorno zaduživanje te svrhu kredita. Upozoriti na mrežne kredite dostupne putem
društvenih mreža (<https://www.stedopis.hr/oprezno-s-brzim-online-kreditima/>). Navesti četiri sku-
pine pitanja koja se moraju postaviti pri uzimanju kredita (udžbenik, str.176–178.) **(15 minuta)**

Podijeliti učenike u četiri skupine za izradu plakata. Svaka skupina na plakatu treba prikazati po 2
primjera opravdanog i po 2 primjera neopravdanog zaduživanja. Objasniti (udžbenik, str. 176).
(15 minuta)

Analizirati posljedice nerazumijevanja uvjeta zaduživanja i zlatno pravilo zaduživanja (udžbenik,
str. 177.). Dati učenicima zadatak na str. 177. Analizirati odgovor. **(15 minuta)**.

3. sat

Podijelite učenike u parove. Svaki par treba istražiti i prikupiti informacije o uvjetima kredita (stam-
benog ili gotovinskog) na mrežnim stranicama poslovnih banaka i Hrvatske narodne banke. Rezul-
tate zapisuju na ploču. Usporediti i komentirati uvjete kredita s obzirom na visinu godišnje efektiv-
ne kamatne stope (EKS), ročnost, naknade i sl. Raspraviti s učenicima zašto je prije potpisivanja
ugovora o kreditu važno razumjeti sve uvjete i dobro se informirati o svojim pravima i obvezama.
(25 minuta)

Podijeliti učenike u skupine po 4-5 učenika. Svaka skupina treba istražiti i prikupiti informacije o
cijeni najma te usporediti troškove stambenog kredita u odnosu prema najmu stana. Rezultate
zapisuju na ploču. Usporediti i komentirati prednosti i nedostatke najma stana u odnosu prema
stambenom kreditu i obrnuto (udžbenik, str 179.) **(20 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Koja je razlika između odgovornog i neodgovornog zaduživanja?
2. Navedite tri primjera opravdana i tri primjera neopravdana zaduživanja.
3. Na koja pitanja treba odgovoriti prije uzimanja kredita?
4. Objasnite zlatno pravilo zaduživanja.
5. Zašto je važno paziti da uvjeti kredita budu razumljivi? Obrazložite.
6. Je li bolje kupiti ili unajmiti stan? Objasnite.

4.

RAZRED

**ZAŠTITA
POTROŠAČA**

Marketing

Ključno pitanje

Kako oglašavanje proizvoda i usluga utječe na ponašanje potrošača?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s procesom marketinga i elementima marketinškog spleta (miksa), odnosom etike i oglašavanja, prednostima i nedostacima internetskog oglašavanja, načinima zaštite pri internetskoj kupnji, utjecajem marketinga na društvene vrijednosti.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- definirati pojam marketinga i njegovu primjenu u praksi
- prepoznati koliki utjecaj na potrošnju imaju određene marke i njihov imidž
- izraditi plakat ili prezentaciju o utjecaju oglašavanja u različitim medijima
- istražiti različite oblike oglašavanja
- istražiti i opisati načine zaštite pri internetskoj kupnji i oglašavanju
- kritički promišljati o utjecaju marketinga na društvene vrijednosti
- razvijati vještine samostalna i timskog rada, vještine digitalne pismenosti i odgovorno korištenje digitalnim medijima.

Potrebni materijali

računalo, projektor, markeri u boji, papiri za izradu plakata, bilježnica

ICT izvori znanja

<https://www.zakon.hr/z/193/Zakon-o-za%C5%A1titi-potro%C5%A1a%C4%8Da>

<https://storyofstuff.org/>

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_09_106_2300.html

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, individualni rad

Ključni pojmovi

marketing, marka, promocija, oglašavanje, zaštita podataka, mediji

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu motivacijskim pitanjima treba potaknuti učenike da zapišu ili usmeno navedu proizvode koje upotrebljavaju i one za koje smatraju da imaju najbolje oglase. **(5 minuta)**

Uputiti učenike da pronađu i istraže web-stranicu proizvođača omiljenih tenisica. Pri istraživanju web-stranice učenici prate pitanja i bilježe odgovore prema zadatku s 43. i 44. str. u udžbeniku. Raspraviti o odgovorima s učenicima i na primjerima njihova istraživanja opisati značenje pojedinog elementa marketinškog spleta – proizvod ili usluga, cijena, prodaja, promocija. **(15 minuta)**

Na primjeru marke bilo kojeg odabranog proizvoda objasniti kako i zašto utječe na odabir potrošača. Dati zadatak učenicima da odaberu omiljeni proizvod određene marke i uputiti ih na izradu zadatka u udžbeniku na str. 45. Analizirati rezultate zadatka. **(10 minuta)**

Podijeliti učenicima materijale s dvama različitim oglasima iz dnevnih tiskovina. Poslije zajedničke analize što oglasi prikazuju opisati proces i načine oglašavanja proizvoda i usluga u suvremenu svijetu. Podijeliti učenike u nekoliko skupina od četiri ili pet učenika. Svaka skupina analizira i uspoređuje oglase s podijeljenih materijala pomoću pitanja i tablice na str. 48. u udžbeniku. **(10 minuta)**

Učenici iznose nekoliko ključnih razlika koje su uočili među oglasima te izvode zaključak o mogućem boljem rješenju ili drugoj vrsti medija putem kojeg bi se isti oglasi mogli prikazivati. **(5 minuta)**

2. sat

Prezentirati učenicima primjere kršenja Zakona o zaštiti potrošača navedenih na www.potrosac.hr. Raspravljati s učenicima što bi učinili u sličnoj situaciji i kako se mogu zaštititi. **(10 minuta)**

Učenici zapisuju kojim se društvenim mrežama koriste i koje su oglase uočili na njima te opisuju jesu li neki od oglasa utjecali na njihovu potrošnju i zašto. Treba raspravljati s učenicima o oglasima čije poruke smatraju uvredljivima i zašto. **(5 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine od četiri ili pet učenika za izradu plakata o temi Prednosti i nedostaci internetskog oglašavanja. Učenici trebaju otkriti opasnosti ostavljanja osobnih podataka na internetu, navesti prednosti i nedostatke internetske kupnje i oglašavanja.

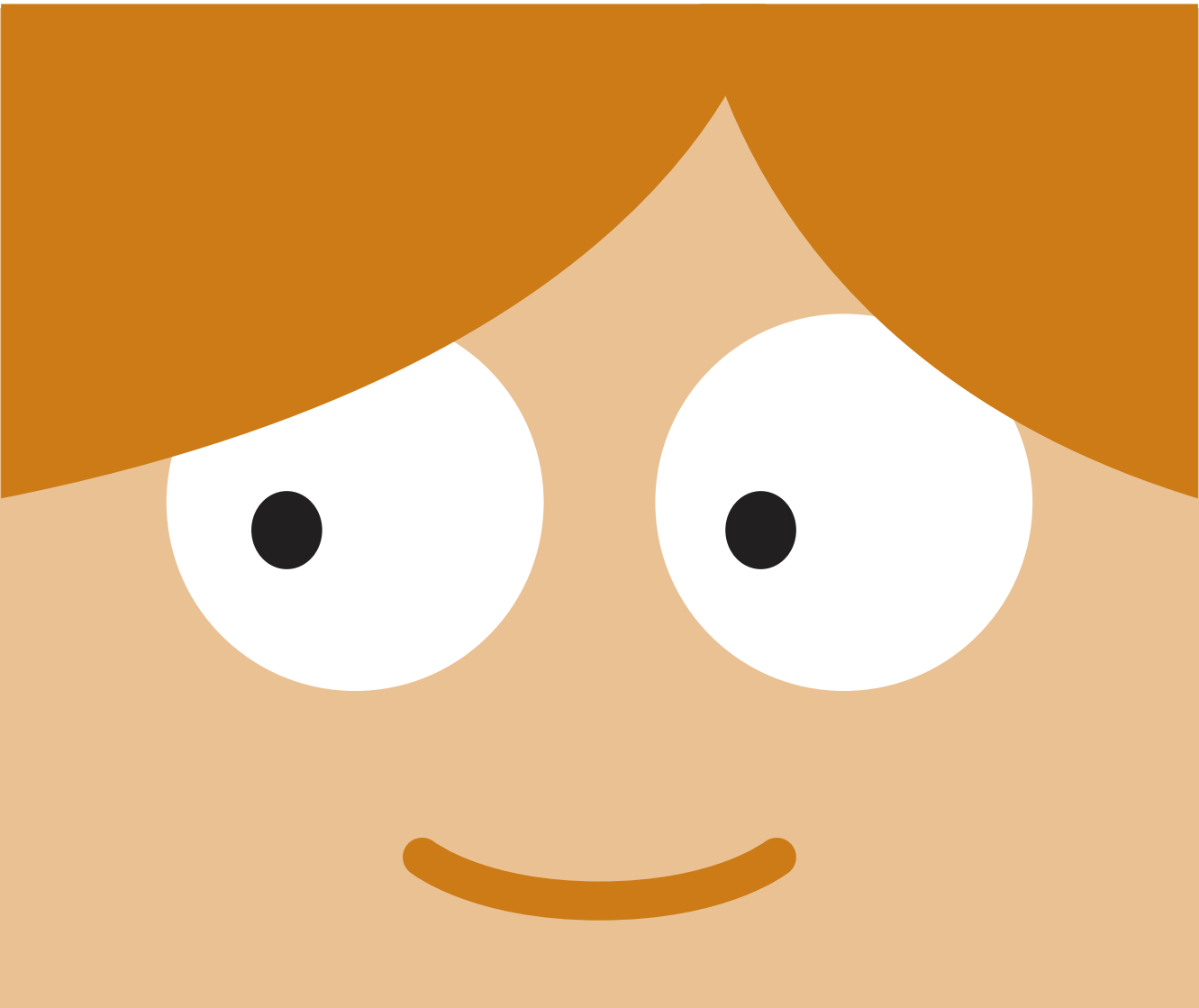
Poslije izrade zadatka svaka skupina prezentira rezultate i iznosi zaključak. **(20 minuta)**

Prikazati video The Story of Stuff te raspravljati o utjecaju ponašanja potrošača na društvo i planet Zemlju. **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Što je marketing?
2. Koji su elementi marketinškog spleta (miksa)?
3. Što označava marka nekog proizvoda?
4. Koji su načini oglašavanja proizvoda i usluga?
5. Koje su prednosti i nedostaci internetskog oglašavanja?
6. Objasnite kako ponašanje potrošača utječe na društvo i planet Zemlju?

4.

RAZRED

NOVAC

Novac i inflacija

Ključno pitanje

Zašto je važno održati stabilnost cijena?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s nominalnom i realnom vrijednosti novca, inflacijom i deflacijom, značenjem i razlikom između kamate i kamatne stope, ulogom kamata u očuvanju vrijednosti štednje, važnosti poznavanja razlike između jednostavnog i složenog kamatnog računa.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- objasniti kupovnu moć novca na primjerima iz svakodnevnog života
- opisati situaciju inflacije i deflacije na konkretnim primjerima
- interpretirati ulogu središnje banke u očuvanju stabilnosti cijena
- izračunati realnu vrijednost svog džeparca za određeno razdoblje u budućnosti
- razlikovati kamatu od kamatne stope
- analizirati značenje realne kamatne stope u usporedbi s nominalnom i prikazati razliku na zadanom ili vlastitu primjeru
- pokazati razliku između jednostavnog i složenog kamatnog računa na primjeru višegodišnje štednje
- kritički promišljati o uvjetima štednje i ugovaranju kamatnih stopa koje nude banke
- razvijati istraživačke vještine, samostalnost i timski rad, vještine digitalne pismenosti i analitičke sposobnosti.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, flomasteri, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje

ICT izvori znanja

www.hnb.hr

www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/html/index.hr.html

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(tri nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad

Ključni pojmovi

novac, inflacija, deflacija, kamata, kamatna stopa, kamatni računi

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu dati upute učenicima da na papire ili u bilježnice nacrtaju stablo i na svaku granu napišu jedan proizvod ili uslugu koje mogu platiti novcem. Učenici usmeno obrazlažu svoje odgovore. Objasniti čemu služi novac i njegovu ulogu u domaćim i međunarodnim plaćanjima.

(10 minuta)

Na primjerima svakodnevnih troškova i potrošnje objasniti odnos cijena i vrijednosti novca prije deset godina i danas. Na primjeru odabrane novčanice prikazati nominalnu vrijednost novca, opisati kupovnu moć i realnu vrijednost novca, situaciju inflacije i deflacije. **(10 minuta)**

Prikazati edukativni film o stabilnosti cijena (internetske stranice Europske središnje banke www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/html/index.hr.html). Raspravljati s učenicima o sadržaju filma, važnosti stabilnosti cijena i objasniti stopu inflacije. **(15 minuta)**

Dati upute za rješavanje zadatka na str. 89. u udžbeniku. Usmeno prokomentirati odgovore učenika. Podijeliti individualni zadatak učenicima da izračunaju realnu vrijednost svoga mjesečnoga džeparca za godinu dana uz određenu stopu inflacije. Provjeriti odgovore. **(10 minuta)**

2. sat

Usmenim izlaganjem objasniti učenicima razliku između kamate i kamatne stope. Dati nekoliko primjera radi usporedbe. Raspravljati s učenicima o zadatku na str. 91. iz udžbenika. **(15 minuta)**

Pomoću tablice na stranici 93. iz udžbenika objasniti razliku između nominalne i realne kamatne stope. Pitanjima potaknuti učenike da uoče važnost razlikovanja kamatnih stopa i argumentiraju zašto je važnija realna kamatna stopa od nominalne. **(15 minuta)**

Podijeliti učenike u skupine od četiri ili pet učenika. Svakoj skupini dati zadatak da istraži internet-ske stranice različite banke i ponude štednje te da uz istaknute uvjete i kamatne stope na štednju izračunaju koliku će svotu imati za godinu dana ako mjesečno štede po 200 kuna. Svaka skupina prezentira rezultate, a učenici uočavaju razlike i donose zajednički zaključak. Dati zadatak učenicima da u kući istraže hoće li se dobiveni iznos mijenjati ako je godišnja inflacija 3 %. **(15 minuta)**

3. sat

U uvodnom dijelu treba analizirati prethodni zadatak o dobivenom iznosu štednje na godišnju stopu inflacije od 3 %. **(5 minuta)**

Pisanjem po ploči objasniti učenicima na primjeru izračun jednostavnoga kamatnog računa. **(5 minuta)**

Objasniti zašto su složeni kamatni računi povoljniji za štediše. Pisanjem po ploči pokazati primjer izračuna složenoga kamatnog računa. **(10 minuta)**

Dati učenicima zadatak da na istom primjeru kao u prethodnom zadatku individualno izračunaju prema formuli složenoga kamatnog računa koliko će iznositi konačna vrijednost štednje poslije tri godine. **(15 minuta)**

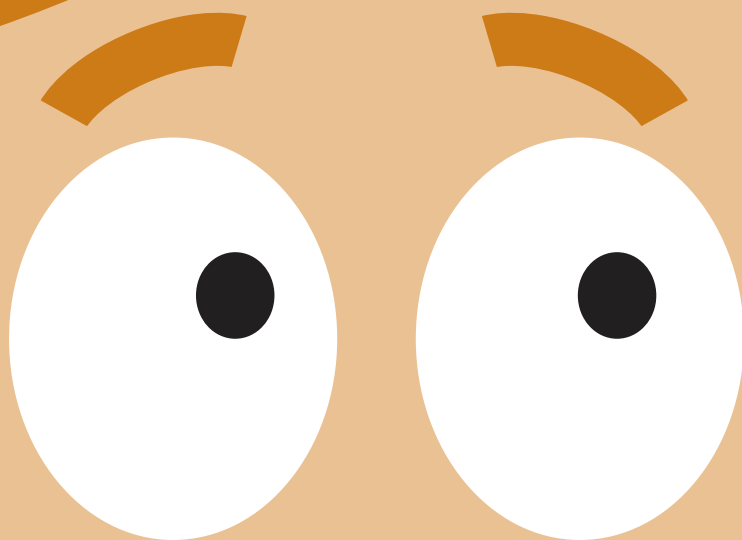
Učenici iznose rješenja i uspoređuju razlike u iznosima štednje između jednostavnih i složenih kamata. **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Objasnite što se događa s kupovnom moći novca pri inflaciji, a što pri deflaciji?
2. Koja se institucija brine o očuvanju stabilnosti cijena?
3. Koja je razlika između kamate i kamatne stope?
4. Po čemu se realna kamatna stopa razlikuje od nominalne?
5. Objasnite zašto je složeni kamatni izračun višegodišnjeg oročenja povoljniji za štediše od jednostavnoga kamatnog izračuna?

4.

RAZRED

**FINANCIJSKE
INSTITUCIJE I
FINANCIJSKI
PROIZVODI**

Kredit

Ključno pitanje

Zašto je važno poznavati vrste kredita i uvjete kreditiranja?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s vrstama kredita, načinima njihove otplate i posljedicama neotplaćivanja kredita.

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- navesti vrste kredita i uvjete njihova odobravanja
- objasniti trošak kamata gotovinskih i stambenih kredita
- opisati strukturu plana otplate i mjesečnih anuiteta otplate kredita
- kritički promišljati o uvjetima ugovaranja kredita
- interpretirati posljedice nemogućnosti otplate ugovorena kredita
- razvijati istraživačke vještine, samostalnost i timski rad, vještine digitalne pismenosti i analitičke sposobnosti.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, ljepivi papirići u boji

ICT izvori znanja

www.udrugafanak.hr
www.stedopis.hr

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(dva nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audio vizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

namjenski i nenamjenski krediti, anuitet, kamata, obročna otplata

Tijek nastavnih sati

1. sat

U uvodnom dijelu učenici rješavaju zadatak na str. 134. iz udžbenika na temelju prethodnih spoznaja o kamatama i kamatnoj stopi. Analizirati i kritički raspraviti odgovore s učenicima. **(10 minuta)**

Kombinacijom usmenog izlaganja uz pomoć prezentacije u PowerPointu i metodom razgovora objasniti vrste kredita, razliku između namjenskih i nenamjenskih kredita, dopušteno prekoračenje po tekućem računu.

Dati učenicima zadatak da individualno izračunaju kolika će biti kamata za svaki dan proveden u minusu ako je godišnja kamatna stopa 11 %, iskorišteni minus 3500 kuna na plaću od 5000 kuna. Raspraviti s učenicima jesu li troškovi kamata veliki ako takvo stanje potraje dulje od 30 dana. **(10 minuta)**

Objasniti značenje gotovinskoga kredita i prikazati primjer gotovinskoga kredita na rok otplate od 10 godina. Na primjeru otplate analizirati odnos glavnice i kamate te objasniti mjesečni anuitet. **(15 minuta)**

S učenicima analizirati tablicu s planom otplate na str. 137. iz udžbenika. Uočiti što se događa s glavnicom i kamatom pri izboru otplate kredita u jednakim mjesečnim anuitetima. Dati zadatak da doma istraže pod kojim uvjetima banke nude gotovinske kredite. **(10 minuta)**

2. sat

Ponoviti pojmove kamatna stopa, kamata, gotovinski kredit, anuitet, glavnica. **(5 minuta)**

Objasniti kada banke odobravaju stambene kredite i pod kojim uvjetima. Uputiti učenike da putem pametnih telefona potraže na stranicama banaka kreditni kalkulator i usporede razliku između kamatne stope, mjesečnog anuiteta i odabrane valute ovisno o vrsti odabranoga kredita (gotovinski ili stambeni). Komentirati s učenicima rezultate pretraživanja. **(10 minuta)**

Na temelju tablice s planom otplate kredita u ratama na str. 145. iz udžbenika analizirati otplatu kredita u ratama i usporediti s prethodnim znanjima o otplati u jednakim mjesečnim anuitetima. **(10 minuta)**

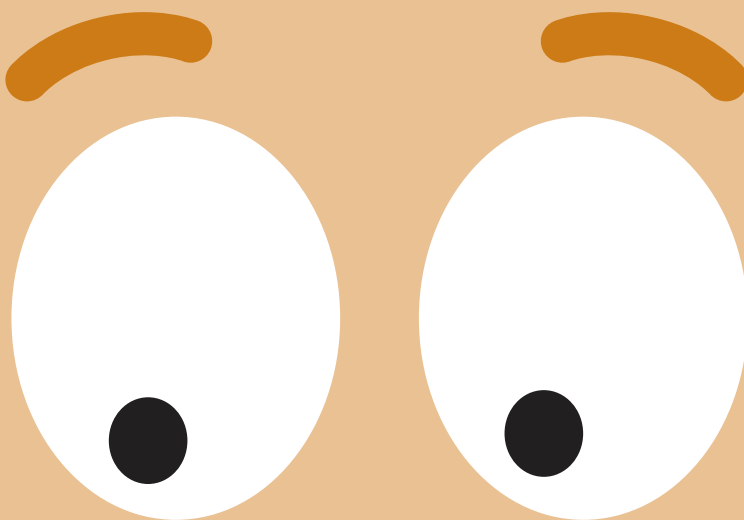
Objasniti razliku između kredita u kunama, deviznih kredita i kunkskih kredita s valutnom klauzulom. Uputiti učenike da pročitaju tekst o slučaju „švicarac“ (udžbenik, str. 143.). Raspraviti s učenicima koje su posljedice ako korisnik ne može otplaćivati kredit preuzet od banke. **(10 minuta)**

Podijeliti učenicima zadatak tako da dio njih ispisuje na papiriće jedne boje prednosti, a dio nedostatke zaduživanja kreditima na papiriće druge boje. Svoja stajališta učenici lijepe na ploču. S nastavnikom iznose zaključak o kreditiranju. **(10 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Navedite vrste kredita.
2. Objasnite značenje namjenskih i nenamjenskih kredita.
3. Opišite razliku između otplate u jednakim mjesečnim anuitetima i otplate u ratama.
4. Interpretirajte što se događa s iznosom rate kredita ako kuna slabi, a korisnik plaća kunski kredit s valutnom klauzulom (na primjer u eurima ili švicarskim francima).

4.

RAZRED

**PLANIRANJE
OSOBNIH
FINANCIJA**

Štednja i ulaganje

Ključno pitanje

Zašto je važno dugoročno planirati osobne financije?

Odgojno-obrazovni cilj

Cilj je ove teme upoznati učenike s razlozima i načinima štednje, mogućnostima ulaganja, planiranjem osobnih financija i rizicima u upravljanju osobnim financijama

Ishodi učenja

Učenik će moći:

- planirati štednju
- prepoznati izazove financijskih i drugih oblika ulaganja
- objasniti rizike u upravljanju osobnim financijama
- uočiti važnost dugoročna planiranja i ulaganja
- razlikovati porez i prirez
- kritički promišljati o financijskim izazovima
- razvijati istraživačke vještine, samostalnost i timski rad, vještine digitalne pismenosti i analitičke sposobnosti.

Potrebni materijali

računalo, projektor, ploča, kalkulator, bilježnica ili papiri za pisanje, markeri u boji, papirići u boji, papiri za plakate

ICT izvori znanja

www.stedopis.hr/dobili-ste-povisicu-razmislite-o-ovome-prije-nego-sto-je-potrosite/
www.stedopis.hr/sedam-koraka-do-ispunjenja-snova/

Vrijeme potrebno za planirane aktivnosti

(tri nastavna sata)

Nastavne metode i strategije

izlaganje, diskusija, prezentacija, audiovizualne metode, metoda pisanja, rad na tekstu, rad u skupinama, rad u paru, individualni rad.

Ključni pojmovi

štednja, ulaganje, investitor, likvidnost, porezi i prirezi, planiranje osobnih financija

Tijek nastavnih sati

1. sat

Podijeliti učenicima tekst „Sedam koraka do ispunjena snova“ (www.stedopis.hr). Zamoliti ih da napišu koje snove i planove žele ostvariti. Učenici individualno prezentiraju što trebaju napraviti u sedam koraka kako bi se njihovi konkretni planovi mogli ostvariti. **(15 minuta)**

Navesti razloge za štednju i korake koje je potrebno napraviti pri određivanju iznosa štednje. Svaki učenik rješava zadatak na str. 181. udžbenika. **(10 minuta)**

Podijeliti učenike u četiri skupine za izradu plakata. Svaka skupina na plakatu treba prikazati razloge za štednju i navesti primjer konkretna razloga (udžbenik, str. 182.) **(15 minuta)**

2. sat

Objasniti oblike ulaganja, razliku između štednje i ulaganja, pojmove investitora, likvidnosti i stope prinosa na ulaganje. Potaknuti učenike na iznošenje zaključka o imovini koja je više, a koja manje likvidna. **(10 minuta)**

Prezentirati štedno-ulagačke proizvode i čimbenike rizika ovisno o vrsti ulaganja. Objasniti zašto je ulaganje u sebe i na koji način također investicija. Raspraviti s učenicima o tome koji oblik ulaganja u sebe smatraju najvrednijom investicijom. **(10 minuta)**

Na primjeru platne liste (obračuna plaće) objasniti značenje obveznog i mirovinskog osiguranja, razliku između bruto i neto iznosa, poreza i prireza. Analizom teksta na 193. str. iz udžbenika objasniti tko je i u kojim situacijama oslobođen plaćanja poreza na dohodak. **(15 minuta)**

Podijeliti učenike u parove. Svaki par treba istražiti i prikupiti informacije o visini poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) u jednoj od država Europske unije. Rezultate zapisuju na ploču. Usporediti i komentirati visinu PDV-a u Hrvatskoj u usporedbi s onom u drugim državama. **(10 minuta)**

3. sat

Pomoću prezentacije u PowerPointu navesti i opisati moguće rizike u upravljanju osobnim financijama (udžbenik, str. 194.). **(15 minuta)**

Podijeliti učenike u četiri skupine za izradu plakata. Svaka skupina na plakatu treba prikazati dvije vrste rizika i mogućnosti zaštite. **(15 minuta)**

Učenici prezentiraju rezultate i iznose vlastiti zaključak o najboljem obliku ulaganja i načinu upravljanja osobnim financijama. **(15 minuta)**

Provjera postignutih ishoda

Pitanja

1. Koja je razlika između štednje i ulaganja?
2. Navedite vrste mirovinskog osiguranja u Hrvatskoj.
3. Opišite razliku između neto i bruto iznosa.
4. Koja je razlika između poreza i prireza?
5. Koji su rizici u upravljanju osobnim financijama?

Popis literature za nastavnike

- Ivanov, M., Barbić, D., Lučić, A. (2018) Moj novac, moja budućnost, udžbenik o osobnim financijama za srednje škole. Zagreb: Štedopis.
- Cowe, R., & Williams, S. (2000) Who are the ethical consumers. Co-operative Bank, Manchester.
- Cvrle, D. (2014.) Povezanost koncepta financijske pismenosti s uspješnošću upravljanja osobnim financijama. Doktorski rad. Ekonomski fakultet Zagreb.
- Ćurak, M. ; Jakovčević, D. (2007) Osiguranje i rizici. Zagreb: RRIF Plus d.o.o..
- Galić, Z.; Erceg, N. (2019) Ja i novac – Psihologija novce i potrošnje. Zagreb: Štedopis.
- Garman, E. T., Fogue, R. E. (1991) Personal finance, treće izdanje. Boston: Houghton Mifflin Company .
- Garman, T., Fogue, R. E. (2011) Personal Finance. jedanaesto izdanje. Boston: Cengage Learning.
- Ivanov, M., Barbić, D., Razum, A., Ralašić, M. (2018) Pametno sa svojim novcem. Zagreb: Štedopis.
- Ivanov, M. (2015) Osobne financije: nastavni tekst predavanja za studente. Dostupno na: <http://web.efzg.hr/dok/FIN/mivanov>
- Ivanov, M.; Barbić, D. (2016) Analiza rizika u upravljanju osobnim financijama. Aktualni problemi i izazovi razvoja financijskog sustava. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o..
- Kesić, T. (1999). Ponašanje potrošača. Zagreb: Adeco.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2008) Upravljanje marketingom. Zagreb: Mate.
- Leko, V. (2008) Financijske institucije i tržišta. skripta, Ekonomski fakultet Zagreb.
- Lovrinović, I.; Ivanov, M. (2009) Monetarna politika. Zagreb: RRIF plus d.o.o.
- Kapoor, J. R., Dlabay, Les. R., Hughes, R. J. (2004) Personal Finance. New York: McGraw-Hill.
- Previšić, J., & Došen, Đ. O. (2007) Osnove marketinga. Zagreb: Adverta.
- Šimurina, N.; Šimović, H.; Mihelja Žaja, M.; Primorac, M. (2012) Javne financije u Hrvatskoj. Ekonomski fakultet Zagreb.
- Trentmann, F. (2004) Beyond consumerism: new historical perspectives on consumption. Journal of Contemporary History, 39(3), 373-401.

Internet stranice

www.consumer.vic.gov.au

www.potrosac.mingo.hr

www.potrosac.hr

www.webwewant.eu

www.juniorachievement.org

www.dsz.hr

www.financialeducationacademy.com

www.stedopis.hr

www.hnb.hr

www.hub.hr

www.fina.hr